ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.... .03 | half year...... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік........ $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік........ $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXIII. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк 5-го січня 1915. Ч. 2. VOL. XXIII Jersey City, N. J., Tuesday, January 5, 1915. N. 2.

ПОБІДИ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ АРМІЇ В ГАЛИЧИНІ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Наступаючий похід німецько-австрійської армії в російській Польщі.

На Новий Рік Німці затопили великий англійський воєнний корабель.

Турки заняли російське укріплене місто Ардаган на Кавказі.

В Галичині:

ПОЛОЖЕНЄ АВСТРІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

ВІДЕНЬ (через Амстердам і Лондон), 2. січня. — Начальна військова команда оголошує:

На Буковині і в Карпатах розвинули Москалі велику діяльність. Наші війська стоять на своїх позиціях над рікою Сучавою, над Черемошем і дальше на захід на збочах Карпат, в долині Нараг, де ми передвчера відбили напади Москалів; дальше стоять наші війска в горішнім окрузі коло Ляторчі і на північ від провалу Ужок. На захід від сих позицій всї переходи через Карпати є в наших руках.

В околиці Горлиць і на північний схід від Заклічина відбили ми тяжкі напади ворога на цілій лінії.

Над рікою Ніда спокій. Троха дальше на північ поступили вперед наші союзники.

На сербськім воєннім тереві спокійно. На схід від Требінґи приневолили ми Чорногорців до уступленя.

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ 2.000 МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 3. січня. — На Буковині і в Карпатах триває борба дальше, але положенє незмінене.

Неприятельські напади коло Бялої на полудне від Тарнова, які поновлювано в день і в ночи, відбили ми і нанесли при тім ворогови втрати; ми взяли 2.000 людий в полон і здобули 6 машинових карабінів.

На північ від Висли панує густа мрака, тому операції здержані; мимо сього зробили ми поступ.

АВСТРІЯ ГОРОЮ В ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 3. січня. — Міністерство війни оголошує:

„Часті проби ворога переломити наш фронт на заході й північнім заході від Горлиць були безуспішні. Неприятель потерпів великі втрати. Підчас битв, які тривали цілий день, здобули наші війска московське становище Горлиць.

„Ми знищили один баталїон, взяли в полон одного російського члена ґенерального штабу, чотирох старших офіцирів і 850 жовнірів, а при тім здобули два машинові карабіни.

„Ми зістрілили один російський літак. З инших сторін нема нічого нового".

ЦІСАР ФРАНЦ ЙОСИФ ДЯКУЄ ЗАЛОЗІ В ПЕРЕМИШЛИ.

ЛОНДОН, 2. січня. — З Австрії телеграфують:

„Цісар Франц Йосиф казав вислати жовнірам в Перемишли слідуючу подяку:

„Цісарсько-королївське апостольське Величество приняв до відома зі щирою вдячностию вість про високу прихильність і непохитну вірність ґарнізону в Перемишли. В героїчній поставі сеї залоги видить цісар запоруку опору і удержаня твердині перед ворогами".

В російській Польщі:

НІМЦІ ПОСТУПАЮТЬ НАПЕРЕД В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ.

Берлїн (бездротна телеґрама з Лондона), 2. січня. — Верховна військова власть подала нинї таку оповістку з воєнного терену в російській Польщі:

„Положенє на східно-пруській границі незмінене.

„На схід від ріки Бзури і Равки, що впадають до ріки Висли, наші війска зробили значні поступи, завдяки тому, що веремя поправило ся".

ГІНДЕНБУРҐ ГОТОВИТЬ НОВИЙ УДАР НА РОСІЙСЬКУ АРМІЮ.

ЛОНДОН, 2. січня. — Ріжні звіти, які сюди прийшли з поля війни в російській Польщі, доносять, що Німцї присилають щораз більше нового війска на поле війни. Телеґрами з Амстердаму (в Голяндії) доносять, що через місто Кельн (в Німеччині) переїхало 200.000 німецького війска на поле війни в російській Польщі. Се вказує на те, що ґенеральний полевий маршалок Гінденбурґ наміряє вдарити знова з великою силою на російську армію, щоби її проломити та заняти польську столицю Варшаву.

РОСІЯ СКАРЖИТЬ СЯ, ЩО НІМЦІ БУДУЮТЬ ЗЕЛЇЗНИЦІ, ТЕЛЄҐРАФИ І ТЕЛЄФОНИ.

ПЕТРОҐРАД (через Лондон), 2. січня. — Спокій, який Німцї проявили були в останних днях в російській Польщі, появнюєть ся тим, що **вони в тім часї укріпляють ся на здобутім тереві** над рікою Бзурою та над лївим берегом долїшного і середного бігу Висли.

Міста Лодзь, Ловіч, Скерневіце і Петроков укріпили Німцї так само сильно як Каліш або Ченстохову. Німцї хотять, аби доступ до здобутої ними території був для нас такий трудний як до Німеччини.

Укріпленя будують вони з цементу. **Будують зелїзниці, телєґрафи, телєфони і тим подібні, потрібні для них уряджения.**

ПОНАД ПІВ МІЛЇОНА ПОЛОНЕНИХ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 2. січня. — Урядова оповістка подає число полонених жовнірів і офіцирів в Німеччині на 586 тисяч. З сього числа припадає на поодинокі народности осьтак: Французів є 3459 офіцирів, між ними 7 ґенералів і 215.905 людий; Москалів є 3575 офіцирів, між ними 18 ґенералів і 306.290 людий; Вельґійців 612 офіцирів, між ними 3 ґенералів і 36.852 жовнірів; Анґлійців є 492 офіцирів і 18.828 жовнірів. Тут не вчислено тих, що попались в полон останними днями.

Москалі подають число полонених Німців на 1140 офіцирів і 134.000 жовнірів. Німецький ґенеральний штаб заперечує сьому і твердить, що лише яких 20.000 німецьких жовнірів дістало ся до російської неволї, а прочі — се цивільні люди, які находили ся в Росії в хвили вибуху війни.

НІМЕЧЧИНА ПРИГОТОВАНА ДО 4-ЛІТНОЇ ВІЙНИ.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО, 3. січня. — Сюди приїхав недавно з Европи Генрі Додж, котрий був членом амбасади Злучених Держав в Парижи, столиці Франції.

Він в розмові з редакторами американських анґлійських ґазет сказав, що був тепер підчас війни довший час в Німеччині і прийшов до переконаня, що Німеччина приготована навіть і до 4-літної війни.

„Що я бачив в Німеччині, се мене просто задивувало!" — сказав Генрі Додж.

„Скрізь там запал і довірє. У всїм взірцевий порядок і всього є великі засоби.

„Німеччина без сумніву може без великих клопотів вести війну чотири роки. Я чув у Франції, що в Німеччині голод і дорожня, але я чогось подібного не здибав в Німеччині. Я чув від Французів, що Німеччина не може дістати металю для своїх зелїзних виробів, а переконав ся, що може. Чув я, що Німеччині не стає ґазоліни, а тимчасом вона має невичерпане жерело достави ґазоліни в Румунії. І так з усїм. Всього там є доволї".

На Балкані:

БОМБАРДОВАНЄ СЕБСЬКОЇ СТОЛИЦІ.

ПАРИЖ, 3. січня. — Білгородський кореспондент французької телеґрафічної аґенції Гаваса в телеґрамі з дня 31. грудня м. р. доносить, що чотири австрійські монїтори острілювали з Дунаю сербську столицю Білгород.

Телеґрама та звучить:

„Вчера в полудне австрійські гармати дали кілька вистрілів на Білгород. Одна куля впала до міста й ушкодила один дім. Коло 6-тої години вечером появило ся на ріці Дунаю і Саві чотири австрійські монїтори, котрі острілювали форти сербської столиці. Бомбардованє тривало дві години. Крім того впало на місто кілька шрапнелів.

ЗАВОРУШЕНЯ В АЛЬБАНІЇ.

ЛОНДОН, 3. січня. — Дуже поважне є положенє в Альбанії. Повстанє магометанів ширить ся дальше. Вони вже обрадились і машірують на Дібеpу. Італійці, які обсадили місто Авльону, висилають до пристани Дураццо воєнний корабель, щоби коронити інтереси Італії.

ҐРІЗНЕ СТАНОВИЩЕ БОЛГАРІЇ.

ЛОНДОН, 3. січня. — Союз балканських християнських держав не вдав ся, а навіть Болгарія грозить війною. Се виявило ся підчас буджетової дебати в грецькім парляменті. Міністер фінансів Теокотіс натякнув на бесіду болгарського президента міністрів, котрий заявив, що Болгарія мусить рішучо домагати ся від Сербії віддання Македонії. Така бесіда болгарського міністра се погроза і тому Греція, яка стоїть в союзі з Сербією, мусить кождої хвилї бути готовою боронити Македонії. Сейчас по буджетовій дебатї заборонило грецьке правительство вивозу збіжа, муки та инших средств поживи і оружя. Видко приготовляєть ся до війни.

На Кавказї:

ТУРКИ ІДУТЬ ПОБІДОНОСНО ПРОТИ РОСІЇ В КАВКАСЬКИХ ГОРАХ.

ПЕТРОҐРАД (через Лондон), 2. січня. — Тутешня московська ґазета „Новоє Время" доносить, що сильна турецька армія увійшла вже на російську територію на Кавказї, недалеко Карс та Ардаган. Дальше зазначує та ґазета, що Туркам не вдав ся їх плян, щоби окружити Москалів, а не допустила до того російська артилєрія.

Остатний російський урядовий звіт такий:

„Турецький наступаючий похід коло Ольтї, 55 миль на захід від Карс зломило російське військо.

„Коло укріпленого міста Ардаган, 45 миль на північний захід від Карс положенє не змінило ся".

ЛОНДОН (столиця Анґлії), 3. січня. — Кореспондент „Виміннoї телеґрафічної компанії" з Царгорода (Константинополя), столиці Туреччини, доносить сюди, що Турки перейшли російську границю в Кавкаських горах, посунули ся на північний схід 50 миль і заняли укріплене місто Ардаган.

ПЕТРОҐРАД, столиця Росії, 3. січня. — Турки проявляють велику рухливість на Кавказї. В останних днях перейшли вони російську границю в трох місцях і посувають ся дальше наперед.

БЕРЛІН, столиця Німеччини (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай), 3. січня. — Урядове пресове бюро видало нинї таку оповістку:

„Вісти, які прийшли сюди з Царгорода (Константинополя), столиці Туреччини, доносять, що німецький полевий маршалок ґенерал фон дер Ґольц, знаний з того, що довший час був реорґанізатором турецької армії, — виїхав на поле російсько-турецької війни на Кавказї".

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, дня 4. січня. — Наша армія здобула укріплене російське місто Ардаган в Кавкаських горах. Боронив його російський ґенерал Захен, котрий мав до розпорядимости 3.000 піхоти, 1.000 козаків (кінноти), 6 полевих гармат і два машинові карабіни.

Битва за місто Ардаган скінчила ся утечею Москалів дня 29. грудня м. р. Москалі понесли великі страти.

Турецьке військо разом з Персами розбило до нащадку 4-тисячне російське військо на північний захід від Саоньбуляк. 400 Москалів убито і забрано шість гармат.

Кавказ — се гористий пас землї між Чорним морем (від заходу) і морем Каспійським (від сходу). На полудневий захід притикає Кавказ до турецької держави (до Малої Азії), а дальше на полудне притикає до Персії.

Коли Туреччина виповіла війну Росії, то перша її ціль була заняти Кавказ. Тепер вже турецька армія є на Кавказї, заняла вже місто Карс та укріплене місто Ардаган і посуває ся дальше. З міста Карс і Ардаган веде воєнний шлях на північний захід до Батум, важної російської кавказької пристани над Чорним Морем (в Батум є 40.000 населеня). Зноваж з Батум іде зелїзниця на схід через цілий пас аж до великих копалень нафти в Баку над Каспійським морем.

В Баку є дуже великі і богаті копальні нафти і завдяки тому місто Баку має перворядне значінє (в Баку є тепер понад 100.000 населеня).

Коли Туркам вдасть ся заняти Баку, то се вже буде для них великий успіх, а для Росії велика страта. Покищо здаєть ся, що Турки мають на Кавказї більшу силу, але в горах дуже тяжко вести війну, тому ледви чи скоро вдасть ся їм осягнути ціль.

У Франції і Бельгії:

СОЮЗНИКАМ У ФРАНЦІЇ НЕ ВЕДЕТЬ СЯ.

БЕРЛІН, 4. січня. — Вчера пополудни появило ся було кілька анґлійських воєнних кораблїв недалеко бельґійського побережа коло Вестенде, але не острілювали міста.

На цілім фронті французько-німецькім були вчера битви. Французька піхота вдарила на німецьку коло Сан Менгуль, але відбито напад з великими стратами для Французів.

На мори:

ЗАТОПЛЕНЄ АНҐЛІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ.

ЛОНДОН, 2. січня. — Воєнний корабель „Формідебл" затонув вчера в анґлійськім каналї, одначе ще не стверджено, чи він попав на німецьку міну, чи його затопили німецькі підводні судна.

З одного малого британського крутляка перевезено 71 моряків оставших при житю; можливо, що й инші кораблї вирятували декого із залоги „Формідебла".

ПАРИЖ, 2. січня. — Британський лінійний корабель „Формідебл", який вчера зістав затоплений німецьким підводним судном в анґлійськім каналї, находив ся безпосередно перед своїм портом Портсмут. Корабель зачіпили мабуть лодки зі всіх сторін і він затонув дуже скоро. Тому ледви одній малій части залоги вдало ся вирятуватись. Залога числила 750 людий, а около 600 з них пійшло на дно.

Портсмут уважала Анґлія за такий порт, до якого не можуть дістати ся німецькі підводні лодки. Пристань є забезпечена незвичайно сильними фортами. Корабель „Формідебл" мав містоти 15.000 тон, був тяжко опанцирений, а його з'оруженє складало ся з 12 шість цалевих і з 4 дванайцять цалевих гармат.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 493 JERSEY CITY

Published by The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

І ми, американські Українці переживаємо нині велику хвилю — може найбільшу й найбільш рішаючу в нашій історії. Вправді ми не можемо брати участи в крівавій великанській боротьбі о наше істнованє та о найсьвятійші житєві добра нашої Вітчини, то однак подих геройського одушевленя, який обіймив наш старий край, захопив і нас в Америці.

Ніколи яснійше не представили ми собі значіня нашого народу і нашої Вітчини, ніколи сильнійше не відчули ми, як всіми нитками житя й чутя ми звязані з давною Вітчиною і ніколи давнійше не постановляли ми, для її ратованя дати все, що маємо найкрасшого й найдорожшого. І нас втягнули в сю борбу на житє і смерть о істнованє нашої нації і в обороні наших народних сьвятощів.

Коли так в далекій Вітчині наша земля зрошуєть ся сьвятою кровю наших батьків, синів, братів і сестер; коли вони йдуть добровільно і зі самопожертвованєм до розправи з відвічним ворогом за свободу наших рідних і нашої Вітчини; коли ті, що не пійшли на війну, виставлені на голод, зиму, фізичні й моральні терпіня, то ми тут в Америці маємо робити те, що є в нашій силї і в нашій змозї.

Початок війни змішав нас, бо застав нас неприготованими. Кождий з нас чув, що щось треба робити для Вітчини — але що — сього ясно ніхто собі не представляв. Ми робили лише добрі постанови.

Зроблено проби збираня гроша на визволенє України, на поміч потерпівшим у війні; гадка добра, одначе викликала непорозуміня.

Зроблено проби обєднаня всіх істнуючих орґанізацій — і ся, гарно започаткована праця натрафила на великі перешкоди.

Заініціовано зїзд у Філядельфії, але й сей зїзд не вдоволив не лише тих, що стояли осторонь від него, але й самих аранжерів.

Словом, всї ті проби скінчили ся лише на пробах, а в своїх наслідках вони викликують зневіру.

І инакше не могло стати ся. Бо ми в своїй роботі в Америці привикли до коротко тривалого гумбуґу. Ми привикли роботу привязувати до особистих амбіцій. В тих особистих амбіціях ми дійшли до сього, що кожду роботу, започатковану ким иншим, уважаємо за злу.

Слова критики уважаєть ся за особисту образу. Вирозуміня на можливі похибки в нас нема.

Завзятість у всіх: від найвисше поставлених осіб до найнизших робітників довели ми до досконалости.

Рада людий найлїпшої волї — се голос вопіючого в пустини.

А там рідний край пропадає, виглядає помочи.

* * *

Коли звичайно сьвяточний день — се час роздумувань, то, чи не належало би нам якраз тепер застановитись над нашим національним обовязком.

Наперед питанє, що ми можемо зробити?

Зібрати гроші на „Фонд визволеня України" та на жертви війни; — се робить ся, хоч не після певного пляну. В тім зглядї ще було би богато до баданя. Один з найважнійших закидів се той, що нічого, або дуже мало дають наші богатші одиниці і товариства. Дехто твердить, що вони ніколи не давали жертв, але се не є оправданє, противно, се їх блуд. Впрочім над сим варт окремо застановитись.

Але збиранє гроший, се ще не все.

Дуже важна річ — се політична діяльність: видаванє брошур, інформованє чужої преси про українські справи, яснє ставленє наших національно-політичних домагань. В тій справі повинно бути порозумінє і спільна акція, коли з того має вийти якийсь хосен. Та сього нема.

Ще одну справу дуже важну поставлено в нас на дневнім порядку, а то скликанє українського сойму.

Се є занадто важна справа, щоби її лишити на боці і як слїд наперед не приготовити. Кождий з нас має на думці **український сойм.** І в тім слові **український**, лежить вже вказівка, який він має бути.

Бо Українці — се всї ті, що стоять на українськім національнім ґрунті. **Украї[н]ський Сойм** не має мати нічого спільного з якоюсь там одною чи другою фракцією чи орґанізацією, але він **повинен бути збірним висловом думок зсїх Українців.** І тому всїх Українців треба до сойму запросити. Про се не може бути в нас двох думок. На ге ми власне літа цілі працювали, щоб впробити українську національну сьвідомість. І коли ми осягнули певні вислїди в сій праці, то треба уміти сї вислїди використати.

І над скликанєм українського сойму мусить застановити ся наша суспільність так, як по тій суспільности сього надіяти ся можна. Український сойм має бути висловом нашої політичної зрілости.

Здаєть ся, що всї Українці будуть згідні з отсими думками. А що на Різдво є деколи хвиля часу, то нехай і над сим наша суспільність застановить ся зріло, без всякого упередженя до когонебудь. Се є також один з наших національних обовязків.

О. К.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО.

І виріс я на чужині,
І сивію в чужому краю;
То одинокому менї
Здаєть ся, красшого немає
Нічого в Бога як Днїпро
Г наша славна Україна.
Якось недавно довелось
Менї заїхать в Україну,
У те найкрасшеє село,
У те, де мати повивала
Мене малого.

Аж страх погано
У тім хорошому селї:
Чорнійше чорної землї
Блукають люди: повсихали
Сади зелені; погнили
Біленькі хати, повалялись:
Стави буряном поросли.
Село неначе погоріло,
Неначе люди подуріли,
Німі на панщину ідуть
І діточок своїх ведуть!
І я, заплакавши, назад
Поїхав знову на чужину.

І не в однім оттім селї,
А скрізь на славній Україні
Людий у ярма запрягли
Пани лукаві. Гинуть, гинуть
У ярмах лицарські сини.
А препоганії пани
Жидам, братам своїм хорошим,
Остатні продають штани...

Погано дуже, страх погано
В отсій пустині пропадать;
А ще поганьше в Україні
Дивитись, плакать і мовчать.

А як не бачиш того лиха,
То скрізь здаєть ся любо, тихо,
І на Україні добро.
Між горами старий Днїпро,
Неначе в молоці дитина,
Красуєть ся, любуєть ся
На всю Україну;
А понад ним зеленіють
Широкії села;
А у селах у веселих
І люди веселі.
Воно-б може так і сталось,
Якби не осталось
Слїду панського в Україні!..

Тарас Шевченко.

о. Стефан Макар

парох при угро-руській церкві сьв. Івана в Клівленд, Огайо, б. редактор „Свободи" від 1. цьвітня 1897. до 30 червня 1900., діяльний член У. Н. С., і б. його головний урядник та духовний управитель, один з піонірів народної роботи на американській Україні, роджений в 1870. р. в селі Бушковичах, перемиського повіта в Галичині, помер дня 2. січня 1915. р. в Клівленд.

Проріджують ся ряди перших народних робітників на американській Україні. За Бончевським, Стефановичем, Грушкою прийшла черга й на о. Макара. В самій силї віку, в 44. році житя, падe посеред дороги житя.

О. Стефан Макар, один з перших українських сьвящеників, прибув до Америки 27. марта 1897.

Сейчас по своїм приїздї обіймив о. Стефан Макар редакцію „Свободи" і провадив її через 3 літа. В маю того самого року вибрано о. Макара до контрольної комісії У. Н. С. на 4. конвенції, що відбула ся в Мейфілд, Па.; на 5. конвенції в Шенандоа, Па., в р. 1898. вибрано його до головного уряду, а в 1906. р. на конвенції в Скрентон, Па., покликано його на духовного управителя і на сім становищи оставав він до 1908. р., себто до філядельфійської конвенції.

Будучи редактором одинокої української часописи в Америці — „Свободи" — посьвячував покійний незвичайно богато праці для часописи, а кромі сього брав участь в инших народних справах. Не було ні одної важнійшої події, до якої о. Стефан не приложив би своїх рук. Чоловік спосібний, енерґічний, запалений до народної справи, не жалував своїх сил. Час його прибутя до Америки, се якраз початки розвою Українського (тоді Руського) Народного Союза. О. Макар разом з иншими сьвящениками і сьвітськими патріотами причинив ся до зросту орґанізації, закладаючи відділи та приєднуючи членів.

Весь вільний час від громадянської роботи посьвячував покійний письменничій творчости. Він написав цілий ряд образків, новель, оповідань і дві драматичні штуки з житя імміґрантів. Деякі з тих образків і оповідань — першорядної літературної вартости. — Всї ті образки, оповіданя і драматичні штуки поміщував він в „Свободі", від 1898 р., одні під повним іменем і назвиском, а деякі під псевдонімом Стефан Хлопів; є се: „По роботі", „В салвоні", „Бізнес", „Машина затрубіла", „Амерікан бой", „Баль", „Парафіяльний мітинг", „Туга", „В неробучий день", „Наймит", „Печатка", і ин., а драматичні штуки: „Американський шляхтич", штука в 3. діях, і „Скупар" штука в 3 діях і 4 відслонах. Деякі оповіданя вийшли в окремій відбитці під загол. „Бізнес", як 7. книжочка видавництва часописи „Свободи". Окремою відбиткою вийшла також драматична штука „Американський шляхтич". Сю штуку переведено й на словацьке і виставлювано на сценах словацької імміґрації. Крім того друкував ще о. Макар у фейлєтонах „Свободи" з рр. 1897 і 1899 нариси з історії перших українських кольоній в Злучених Державах: в Шамокін, Па., Шенандоа, Па., Монт Кармел, Па., Пітсбурґ, Па. і в Джерзи Сіти, Н. Дж. — Поза тими оріґінальними працями виготовив ще переклади: з англійської мови — студії Павла Берта: „Дещо про звірята, рослини, каміня і скали, ч. 1. — „Звірята", уміщеної в „Свободі" з 1903 р. і виданої опісля в окремій відбитці, як 21. книжочка Видавництва часописи „Свобода"; з польської мови — студії Бжезїнського: „Про нутро землї", уміщеної зразу в „Свободі" в 1904 р. і виданої опісля в окремій відбитці, як 1. книжочка Видавництва ім. А. Бончевського „Слово", і студії Д. Х. Сеньобо: „Релїґійні віруваня старинних народів", уміщеної зразу також в „Свободі" в 1904 р. а виданої опісля в окремій відбитці як 3. книжочка Видавництва ім. А. Бончевського „Слово". Він також виготовив перший Русько-англійський провідник" і „Русько-англійський словарець", друковані зразу в „Свободі", опісля окремими відбитками в 1901 р., як 10. і 15. книжочки Видавництва часописи „Свобода".

Деякі з тих книжочок можна ще тепер дістати в „Свободі".

Громадянська діяльність о. Макара була в тісній звязи з діяльностию т. зв. „Американського Кружка", гр. кат. українських сьвящеників, в склад котрого входили оо: Нестор Дмитрів, Микола Стефанович, Іван Ардан, Іван Констанкевич, Стефан Макар, Антін Бончевський, Микола Підгорецький і Павло Тимкевич. Кождий зі старших еміґрантів пригадує собі ще часи борби гр. кат. вірних за самостійну церков, себто за її независимість від латинських епископів. І в тій борбі брав небіщик діяльну участь. Які успіхи сеї борби, се мабуть знає кождий з українських еміґрантів, а се: іменованє гр. католицького епископа Ортинського.

Попри церковні справи займала ся славна „вісімка", до котрої належав і о. Макар, заснованєм і веденєм економічних товариств, головно торговельних і просьвітних: читалень та відділів У. Н. С., які удержували бібліотеки та читальні. О. Макар виїздив кілька разів по краю і тому по кождім своїм поворотї він осідав в иншій місцевости. Тому й він був звісний майже між всіми американськими Українцями. Впрочім громадянську діяльність о. Макара треба мірити після тодішних відносин; про сї відносини пише широко п. Юліян Баланський в книжці п. н. „Українська Еміґрація" і тому годі нам тут широко про те розписуватись.

Але відносини з часом почали змінятись. Народне житє в своїм розвою потребує сьвіжих людий. І таке саме стало ся й на американській Україні. Прийшли сьвіжі люди, які застали вже ниву принайменьше як так зораною і им вже праця йшла лекше. Перші робітники, зробивши свою роботу, почали усуватись на бік — бо так складались відносини.

Зі зміною відносин на американській Україні усунув ся і о. Макар від публичного житя, осідаючи на угро-руській парохії в Клівленд, Огайо; там посьвятив він останні свої літа для праці коло будови величавої церкви і піднесеня народного житя в своїй громаді.

Покійний відзначав ся великим гумором і гарними товариськими прикметами. Хто лише близше знав покійного, то вже при стрічі з ним був приготований на добрий дотеп, з яких деякі звісні між Українцями в цілій Америці.

Взагалі американські Українці тратять в особі покійного одного з найлїпших патріотів, чоловіка горячого серця і ясного ума; перші американські українські сьвященики тратять одного з найщирійших і найгарнійших товаришів, яких число чимраз меньшає.

Земля Тобі пером, щирий Сину України, а память Твоя між нами остане від рода в род.

Похорон о. Макара відбудеть ся у вівторок дня 5. січня 1915. в Клівленді.

З нагоди смерти о. Стефана Макара вислала наша редакція і Головний Уряд Українського Народного Союза кондоленційну телеграму на руки о. Добротвора в Клівленді, слідуючого змісту:

„Український Народний Союз і редакція „Свободи" болїють щиро над траґічною смертию заслуженого громадянина, свого члена, бувшого довголітного гол. урядника й редактора. Просимо приймити вислови щирого співчутя і висловити наш жаль парохіянам Покійного. — Головний Уряд У. Н. С. і Редакція „Свободи".

Кромі сього зложив У. Н. Союз $100.00 на Фонд визволеня України замісць вінця на домовину Покійника.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА!

З Галичини.

Дуже скупі відомости маємо з сього краю по занятю його Москалями. Видко, що там нема ніякого житя, коли часописи не мають навіть матеріялу до писаня. Мимо сього подаємо деякі факти, про котрі ми давнійше нераз вже коротко згадували.

Російщенє Галичини.

В Петербурзї відбула ся нарада в міністерстві судівництва над введенєм загально російського цивільного й карного права. В тій справі нема згоди гадок між поодинокими правниками й політиками. Переважає думка, що російські закони не дадуть ся впровадити сейчас в Галичині, однак вже тепер належить постановити, щоб не допустити в Галичині до примінюваня прав звичаєвих, як се є в Росії над Балтійським морем і Бесарабії. Міністерство хоче загалом усунути цілковито навіть найменьші признаки австрійського законодавства.

На разі функціонують в Галичині лише воєнні суди, котрі займають ся справами карними. Натомісць цивільних спорів або зовсїм не полагоджують ся, або, коли полагоджують ся, то роблять се військові команданти по містах та місточках.

Справу впровадженя нового законодавства препоручить ся окремій правній комісії, котрої провідником має бути заступник міністра судівництва І. Іліяшенко.

Щодо сих проєктів то скажемо від себе, що з ніякого боку не дасть ся оправдати зміна законодавства. Міжнародне звичаєве право каже, що в занятих провінціях лишаєть ся все по давному і щойно з часом (пр. протягом 10—20 літ) можна впровадити нові порядки. Росія має тут на думці впровадженє безправства. Бо коли заведе російські закони, то наші люди, що до них не привикли, ніяк не будуть могли визнати ся в сих правах. Тому, що російських законів не знає ніхто з дотеперішних урядників, треба буде спровадити урядників з Росії, які не будуть знати нашої мови і при таких розправах самоволя судіїв може доходити до безграничности. Тут треба згадати ще й се, що введенє нових законів в Галичині є навіть з наукового становища невідповідне, бо австрійський цивільний закон є безперечно лїпший від російського і тому вводити щось гіршого а зносити лїпше є або глупотою, або самоволею.

Російщенє судівництва вже почало ся, бо в адміністрації вязничній в окрузї львівського краєвого суду заведена вже російська урядова мова.

По селах товчуть ся вже цареславні „місіонарі; між иншими приїхав член державної думи піп Митроцький і учитель релїгії гімназії в Холмі А. Громадський. Де дві трети части селян заявлять, що хочуть православного попа, то там сейчас же й висилають. Осередком цареславя є місто Львів, де викроплюють на батюшків таки галицьких парубчаків з москвофільських сіл. Тож то дістане тепер наша рідна земля тільки псаломщиків, що й вижививи не буде могла.

Російські часописи доносять, що Галичани масово приступають до цареславної релїгії. Се не дуже подобає на правду, коли читаємо осьтаку новинку: Дня 16. падолиста приняв ректор ямбурської духовної семинарії Анастасій до православної церкви бувшого директора тернопільського банку Лисяка і його сина, студента електротехнічного інституту. При сїм торжестві були присутні оберпрокуратор сьв. Синода В. К. Саблєр, професори академії і військові достойники.

Коли би так масово переходили на православє, то „сам" оберпрокуратор не міг би бути присутним при торжестві зміни релїгії якогось там собі директора і його сина пів-академика. Видко, що се дуже рідке „сьвято" і тому сам Саблєр був присутний.

КОЛЯДУЙТЕ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ — НА ПОМІЧ НАШИМ БРАТЯМ І СЕСТРАМ ЖЕРТВАМ ТЕПЕРІШНОЇ ВІЙНИ В СТАРІМ КРАЮ!

Ми вже доносили, що в школах має бути лише російська урядова мова. Тому від Нового Року отвирають курси російської мови у Львові, Тернополи, Самборі, Станіславові і в Чернівцях (на Буковині). Курси будуть вести один з директорів і один з інспекторів народних шкіл з київського шкільного округа.

Економічний стан Галичини дуже вдоненний. З листів, що приходять з рідного краю, бачимо, що люди навіть не мали часу вимолотити давне збіже, а не то сіяти озимину. Загрожує отже голод селянству.

Також і заводова інтелігенція, урядники, адвокати, нотарі, професори і т. п. не мають з чого жити. Австрійські власти не мають вже до них нічого й тому не виплачують їм пенсії, бо й не можуть, а російські власти не приймиють їх до служби, бо спроваджують своїх урядників з Росії. Не маючи ні кусника землі, ні своєї хати, щойно тепер відчувають вони нужду в повнім виді. Так пр. один львівський адвокат купив собі сліпого коня тай заробляє яко фіякер; один інжинєр, що знає троха по російськи, стоїть цілий день на львівській почті й чекає, аж хтось дасть йому „роботу". А та робота така: він пише за копійку листи для салдатів, бо вони не письменні. Один гімназіяльний професор розпродує білє по готелях і з того удержуєть ся. Га, як біда, то біда всім!

Любов між ворогами.

Страшна війна. Держави, що приготовляли ся до неї цілими десятками літ, кинули напроти себе міліони людий: вони ріжуть ся, стріляють в себе, хитро підходять себе — словом: сі люди сповняють свій обовязок днем і ночию.

Коли сі жовніри заняті „роботою", вони не жалують себе; вони ширять смерть і самі йдуть на смерть. Колиж скінчать свою „роботу" і землю покриє вічна пітьма, жовніри стають знова людьми; до них вертають людські чувства і вони жадні слова потіхи та помочи.

І тоді поле бою — поле смерти й знищеня — перемінюєть ся в город мира, довкола чути музику і спів, і се власне сьвідчить, що жовніри є людьми.

Один воєнний кореспондент описує цілий ряд таких сцен і наводить богато фактів, які він бачив на власні очи. Сі оповіданя представляють товариські відносини жовнірів з ворожих армій.

Ось наприклад така сцена:

Один англійський жовнір веде ґрупу полонених Німців; між ними одного дуже тяжко болять зуби. Кілько разів Німець застогне з болю, сейчас Англієць скривить лице і покиває головою, — видко він співчує з хорим.

Вкінци приходить йому щаслива гадка і він кличе: „Почкай, приятелю, я скорочу твій біль і вирву зуб".

А преції той сам англійський жовнір убив не одного німецького жовніра в борбі.

Знова другий інтересний факт:

Було се коло міста Кале. Німецькі й англійські жовніри поволи приближали ся до себе. Їх закопи були віддалені від себе около 50 ярдів. Протягом двох днів шаліла завзята борба. Небезпечно було підоймити голову і виглянути зпоза насипу.

Жовніри живились за той час остатками, бо з полевої кухні ніяк не можна було доставити харчів.

Нараз з англійського рова підняв ся жовнір і крикнув: „Хлопці, перервіть стрілянину принайменьше в полудне!" Німці приняли сей проєкт і стрілянина втихла. Із вогких закопів, неначе з могил, вилізли амучені жовніри, в уніформах заваляних болотом і сіли до обіду. Теплі лучі сонця позолотили їх змучені лиця.

І недавні смертельні вороги сиділи напроти себе, сьміяли ся, жартували і розповідали собі ріжні пригоди. Коли минув час призначений на обід, вони знова обережно поховались в закопах і наново почали страшну різню.

Таку воєнну павзу робили вони й вечером. Коли раз запала темна неприглядна осінна ніч, один англійський жовнір закликав: „Хлопці, а заспіваймо собі!"

Німці радо згодились і полила ся з молодечих грудий жовнірів пісня, яка розлягалась по далеких просторах. Такі нічні концерти — се часта поява в теперішній війні. Ініціяторами сих концертів є звичайно Німці, бо вони більше музикальні від Англійців. Німці співають свої воєнні і патріотичні пісні, але, щоби не образити Англійців, вони співають й англійські пісні. Часто співають вони: „Тіперейри", котру знає кождий Англієць.

Деколи лежать противники так близько напроти себе, що навіть стріляти не можливо. Тоді сидять вони цілими днями без роботи. Щоби як-так перевести сей нудний час, вони починають грати, перекидати ся словами і обвиняють себе взаїмно о „нечесність".

Часто між ворожими таборами ведеть ся торговля. Англійці дістають инший харч, а инший Німці. Щоби змінити харч, встає Німець і кличе до Англійця: „Пять фунтів ковбаси за три фунти мяса".

— Добре, — каже Англієць — і приходить до виміни. Купці виходять з ровів на невтральний ґрунт між закопами і обмінявшись „товаром", вертають на свої позиції.

Ще одна подробиця:

Один французький фармер в околици міста Ліль тримав свої корови в глубокій ямі в поли. Коли ворожі армії копали собі захист в земли, фармер не міг вже забрати коров. В короткім часі довідались жовніри з обох армій про сі корови, одначе ніхто не відважив ся забрати їх собі, бо совість не позволяла. Тоді почались дипльоматичні переговори, які скінчились мирно. Рішено тягнути льоси, хто має право доїти корови. Кождого дня рано приходила громада Англійців і Німців до „хліва", щоби доїти корови.

Наконець ще одна цікава подія:

В околици Арґонського ліса викопали собі рови Французи і Німці і з них пражили себе взаїмно огнем. Зі всіх сторін чути було розпучливий стогін ранених, всюди видко було стоси трупів. Нечайно з французького закопу підняли білу хоругов і один жовнір крикнув:

„Будьте ласкаві, стримайте на кілька мінут огонь! Наш офіцир тяжко ранений і гук стрілів його дуже разить"...

Німці дійсно перестали стріляти і через яку годину був спокій. Опісля прийшов до німецьких закопів один французький жовнір і сказав лагідно: „Дякуємо вам. Можна вже наново стріляти, бо наш офіцир помер. Ми дуже його любили"...

Жовнір вернув ся до своїх. Німецький капітан вийшов за насип, засалютував рукою на честь помершого офіцира і сейчас почала ся страшна борба...

* * *

Американський воєнний кореспондент Джан Рід описує сими словами своїх товаришів подорожі, що враз з ним їхали одним кораблем з Ню Йорку до Европи:

„Ми не мали вістий і хотяй нічо не було для нас таке цікаве, як вісти про хід війни, то всякі арґументи і міркованя скоро спонседневніли; крім сего чим більше ми познакомлювали ся, тим більше байдужна була нам війна. Два Німці, один Італіянин і один Француз грали безперестанно в карти — в протягу тижня подорожи вони стали собі великими приятелями. А преції оба Німці і Француз вертали, аби стати до служби у своїх полках. Два Італіяни також належали до резервової армії. Один з них мав сильні англійські симпатії, другий проживав через ряд літ у Відни і сильно сприяв Німцям. Помимо сего вони вертали ся до своєї армії, готові йти на війну, хоть не мали поняти, проти кого мають воювати.

„Однакож взаїмна зависимість народів була ще більше видима. Німці й Італіяни уприємнювали собі дорогу, читаючи французькі книжки; — усі вміли по французьки. Один Німець прожив майже цілий вік в Парижи — се було його місто. Один молодий німецький барон якраз скінчив свої студії в Оксфорді; всі його соціяльні пересуди були строго англійські, а тепер він старав ся погодити ся з сим, що має ненавидіти Англійців і рівночасно жалував, що не може більше вернути до Англії. Жінка Француза була Берлінка. Один Італіянин студіював через три роки в Німеччині, молодий італійський маркіз образував ся у Франції і через два роки працював при одній лондонській часописи. Високий, делікатний, не виглядаючий на здорового Німець з молодою хорошою жінкою вертав з Канади, де завідував німецькою міліоновою мастностию. Приємність, образоване, інтелектуальна сила кождого чоловіка на покладі походила бодай в части з жерел, які вони тепер на сліпо мали руйнувати..."

З неволі.

Лист зі Симбірска, дня 4. падолиста 1914.

Дорогий Михайле! Не маючи адреси моїх братів, бо в часі війни я потратив всякі адреси, які лиш у мене були, прошу Тебе, будь ласкав донести братям моїм і всім знакомим, що я жию і єсьм здоров. Я є в неволи в Росії. Мене взяли в битві коло Красного і Куткора дня 27. серпня. Проживаю в Симбірску, коло ріки Волги під Уралом. Тут чудовий вид. Зі мною є Микола Питляр — більше про наших не знаю. Від 1. серпня, коли я нарокував, то до дня 27. серпня я був ще в Галичині, а від 27. серпня до нині в Росії. Помимо сего, що я писав вже досить листів до дому як з Галичини так і з Росії, то однак до нині не маю жадної вістки з дому; дивує мене, що властиво може бути, що до сеї пори не маю жадної відомости. Тут приходять листи з ріжних сторін Галичини, з Чехії та з Тироля і т. д. Через Гаї розтоцькі переходили війска російські та були в Залізнях і т. д. Розказують наші вояки, котрі боронили Залозець, про Гаї розтоцькі, більше ніхто нічого не знає. Пиши братям, нехай скоро до мене пишуть; гроші прийму, коли пішлють. Сюди приходять гроші і пакунки. Тут вже морози: нині приміром є 15 степенів. Коли би Вам можливо, то пішліть мені зимове білє з грубих трикотів, бо тут будуть морози до 40 степенів. Гроший нам не дають нічого. Коли з Вас хто буде писати до рідні, то згадайте й за мене. Як Тобі, дорогий Михайле, живесь з Настею? А де Іван, брат, та чи мама у Тебе і чи здорові всі та взагалі, що нового у Вас. Про війну не знаємо майже нічого, як і не знаємо, коли повернемо домів, бо здаєсь, що не скоро скінчить ся війна. Прошу також і Тебе, напиши дещо до мене, як жиєш і т. д. Здоровлю та цілую сердечно всіх Вас з рідні моєї. Ваш Антін Питляр. Адреса до мене: Росія, город Симбірск, управленіє Воинскаго начальника, военно-пленному Антону Питляру.

НОВИНКИ.

СЬВЯТОЧНЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ" зийде в четвер дня 7. січня, а підчас сьвят, значить в суботу, часопись зовсім не появить ся. За те нинішне число „Свободи" є в збільшенім обємі.

ПОЧЕСТИ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

В урядових російських кругах займають ся тепер також і великими дрібничками, хоч се війна. Так між иншими заговорено про гідности митрополита. До тепер його урядові гідности були: „З Божої ласки і сьв. Апостольського Престола благословенем, митрополит галицький, архиєпископ львівський, епископ каменецький, член австрійської палати панів, член галицького краєвого сойму, і пр. і пр." Правительство російське задумує лишити гр. Шептицькому лише назву архиєпископа львівського, натомісць позбавити назви митрополита галицького, бо сю назву має православний київський митрополит; є також православний епископ в Камянци Подільським і тому й назву „епископ каменецький" відберуть митрополитови. Політичні гідности відпадуть самі собою через зміну відносин.

ПОЛЕКШІ ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ ЖИДІВ.

Деякі правительствені круги старають ся тепер трафити на царську думку і дійсно щось зробити для Жидів. Між иншими дехто вже годить ся на знесене заборони свобідного переселюваня Жидів — їм не вільно до тепер було віздити до глубокої Росії з Польського Королівства. Одначе побоюють ся, щоби наплив Жидів не збільшив конкуренції між робітниками. Особливо боять ся галицьких Жидів, котрі привикли до конституції. Тому то появив ся в урядових сферах п р о є к т е м і ґ р а ц і ї Ж и д і в. На сю ціль хоче російське правительство виторгувати від Англії одну англійську кольонію, а в заміну за те відступити Англії одну німецьку кольонію. Коли би сей проєкт не дало ся здійснити, тоді задумує Росія відступити на сю ціль турецьку Сирію і віддати її під протекторат Англії. Жиди мали би дістати в Сирії автономію. Сей проєкт находить одобренє в рішаючих російських кругах. В той спосіб хоче російське правительство додержати царської обіцянки і... ущасливити Жидів.

ДО ТИХ, ЩО КОРИСТАЮТЬ З ОГОЛОШЕНЬ.

Хоч в нашій часописи виразно зазначено, що за оголошеня редакція не відповідає, то мимо сього дістаємо ми часто листи з наріканем, що товар закуплений у когось там, що оголошуєть ся в нашій часописи, є нездалий. Мусимо ще раз пояснити нашим читачам, що ми в сім зовсім не винні. Ми поміщуємо оголошеня (адвертайзменти) не від себе, але їх присилають купці і за те платять. Ми не можемо сконтролювати, чи та фірма совісна чи ні — бо се є і тяжко і нема часу; треба би до того окремих людий. Але нам годі так робити. Тому нехай той, що замовляє сам добре роздумає, чи йому купувати даний товар, що оголошений в „Свободі", або нехай розпитає між людьми.

Буває також таке, що дехто замовляє у нас такі річи, які продає купець, що оголошуєть ся в нас. Отже час вже всім порозуміти, що ми тих купців не знаємо і зовсім до них не пишемо. На те вони й подають свої адреси в „Свободі", щоби просто до них писати. Ми маємо на продаж лише те, що ми оголошуємо і наше оголошенє є в кождім числі „Свободи".

З Канади.

Як доносять з Отави, другий контінґент вийде до Франції в січни 1915. В другім контінґенті є 23 тисячі жовнірів. Коли вони виїдуть, так сейчас почнуть орґанізувати третий контінґент.

В Торонто, з лейбор темпел до парляменту прийшла депутація безробітних, репрезентуюча яких 700 осіб, і просила премієра Гірста роботи. „Ми не будемо гинути з голоду, ми будемо битись", вони заявили. Премієр приобіцяв вглянути в сю справу.

З Філядельфії доносять, що С. П. Яр-ська компанія перший раз в своїм житю попросила стейтських банкирів о визичене 12. міліонів долярів. Сподіють ся, що позичка буде уділена на 4½ процент на 13 літ.

Дня 8. м. м. 200 бельгійських резервістів і охотників, мешканців міста Сент Боніфейс, виїхало до північної Франції на поле битви.

Нехай Сьвята Рождества Христового будуть українськими днями для збираня жертв на Фонд визволеня України.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1915-ТИЙ РІК, НЕХАЙ СПІШИТЬ СЯ ІЗ ЗАМОВЛЕНЄМ. ГРОШІ МАЛІ — КОРИСТЬ ВЕЛИКА!

НОВИЙ РІК В ЕВРОПІ.

Пращанє старого року.

Привитанє нового року.

Поклик
ДО УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ І СТУДЕНТОК В АМЕРИЦІ.

Тільки в гурті сила — се клич, який від віків лунає серед усіх верств людської суспільности. Лиш громада може осягнути спільність думки і діла, і йти в даній хвили в певнім напрямі, що веде найскорше до бажаної цілі.

Ми, українські студенти висших шкіл в Америці, маємо рівнож свої змагання і свої потреби. На жаль, дотепер кождий з нас іде одинцем, один за другого не знаємо. Правда, не богато нас тут, але все таки ми повинні згуртувати ся в один Студентський Союз. Сего вимагає справа цілого українського народу, справа українська в Америці в так важній дієвій хвили, а вкінци і наша студенська справа.

Покликати орґанізацію українського студентства до житя — се повинно бути обовязком кождого студента-Українця, чи то переселенця, чи то американського уроженця, і кождої української студентки в Америці. Спільна ідея повинна нас всіх згуртувати в одну громаду, як згуртувала студентство англійське, німецьке, польське, російське і т. д. Серіозність теперішної хвилі для нашого народу вимагає, щоби як найскорше, без проволоки ми спільно порозуміли ся і як найскорше „Український Студентський Союз" в Америці покликали до житя.

В тій ціли просимо всіх студентів і студенток висших шкіл (Гай Скулс і Каледжес) в Америці післати свої адреси на понизше подану нашу адресу і висказати також свої думки в сій справі.

Теодор Лата, студент фільософії,
Михайло Дурдела, студент фільософії.

Наша адреса:
Valparaiso University,
605 Freeman St., Valparaiso, Ind.

P. S. Всї українські часописи просимо о передруковане сеї відозви.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Іван Іляш, Шікаґо. Історію України проф. М. Грушевського можете дістати в Руській Книгарни у Вінніпеґу в Канаді. Дякуємо за память.

Семко Пиндусь, Монтреал, Канада. Секретар австрійського ґенерального конзуляту в Монтреалі, п. Антін Хлопецький є тепер в Бофало, Н. Й., при австрійськім конзуляті. В другій справі, про яку пишете, ми не годні порадити.

Жертви
НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

125. Ню Йорк, Н. Й. Хвальна Редакціє! Прошу приняти складку на Фонд визволеня України в сумі **$8.62**, зібрані в Ню Йорку під ч. дому 212 Í. 3 Ст., у Ф. Сидорака, котрі то нищше підписаний висилає на адресу редакції „Свободи". Тасама група закупила і вислала до Австрії двайцять фунтів вати і бандажу. Прошу се приняти до відома і помістити в часописи — **В. Мандзюк.** **$8.62**

126. Чісголм, Мінн. Дорогий Пане Редактор! Посилаю до Вас $3.00 і прошу передати одного доляра до австро-угорського конзуляту на Червоний Хрест, одного доляра прошу приняти на Фонд визволеня України, а одного доляра на нещасних Братів і Сестер в Галичині. — **Петро Іванца.** — Отримано мони-ордер на **$3.25**

127. Провіденс, Р. Ай. Хвальна Редакціє „Свободи"! В залученю пересилаю мони-ордер на суму **$15.00** на Фонд визволеня України. 10 долярів дало ся з каси читальняної, а 5 дол. зібрав я з тов. Теодором Стадником на весілю тов. Николи Семеґина від молодого і членів нашого Товариства, 241 від. Тяжко тепер, бо много наших людий сидить без роботи, але жертви і на далі буду збирати. Рівнож посилаю в сім листі відтинок з англійської ґазети „Ді Провіденс Сондей Джорнал" ч. 26, статю про Українців з Провіденс і стейту Р. Ай. Се пораз перший Англійці в Род Айленд стейті заінтересували ся чужинцями. З поважанєм **Омелян Рекрут.** **$15.00**

128. Оборн, Н. Й. Член Товариства „Січ" Яцко Бурий зібрав на хрестинах у п. Федька Ворожбита добровільними датками $9.25. Зложили жертви слїдуючі: Антін Андрійчишин, Марія Шут, Михаіл Шут, Федько Ворожбит, Текля Ворожбит і Гринько Грубий по $1.00; Яків Бурий, Михаіл Грубий, Федько Смолєк, Андрух Зальопаний і Марія Крамар по 50 цнт.; Яким Мокриньский, Антін Грубий і Тацька Гук по 25 цнт. — Разом **$9.25**

129. Шікаґо, Ілл. Сестрицтво св. Ольги жертвувало зі своєї каси $10.00. Крім того зложила п. Ева Мацалайко $1.00. — Разом **$11.00**

130. Алґома Мілс, Онт. (Канада). Сьвітла Реґим, що потерпіли у війні, бо нам тут добре дивитись на тоту різню та спустошеня, а нашим другам, родичам та братям і всім тим вдовицям та сиротам, то приходить ся дуже тяжко перебувати. Може і не одна особа і не дочекає, не перебуде тої різні. Дехто каже, що як будуть пускати до краю, то я сам моїй жінці чи дітям пішлю. **Нерозважний. То ти жиєш і скоро буде спокій, то ти пішлеш і сам поїдеш і поможеш своїм, а той, що вже в земли від неприятельської кулі, а він також лишив жінку вдовою а діти сиротами, то хто-ж їм поможе? Таж він з могили не встане!** Посилаю **$5.00.** — **Павло Кіцкан.** **$5.00**

131. Гов Кейв, Н. Й. Високоповажані Панове! Маю честь Вас повідомити, що ми помимо тяжкого часу для нас — (бо мало робимо і властиво тілько на житє заробляємо і нас тут з Українців нема іно кілька хлопів з Галичини) не хотіли би занедбати так великого обовязку народного, який в теперішній хвили на нас спадає і від котрого ніхто не повинен відмовляти ся в так тяжкій хвилі для наших братів і сестер в нашім рідним краю. Складають датки отсї жертводавці: по $1.00: Стефан Захарчук, Харитон Захарчук, Никола Чуйко і Теодор Захарчук; Андрей Лашта, Петро Мянкович, Михайло Микитюк і Петро Захарчук (мала дитина) по 50 цнт. — Разом **$6.00**

132. Ст. Джосеф, Мо. На малій гостині у пов. Василя і Марти Синейко на зазив пов. Василя Гах зібрано жертви на Фонд визволеня України в сумі **$3.75.** — Старий Союзовець В. Гах. **$3.75**

133. Істон, Па. Українці! Наш край старий палить ся, а серед огню плине ріка не водою сріблистою, але кровю наших братів і ворогів. Тисячі старців, тисячі мамів, тисячі вдів, десятки тисяч дрібних дітий витягають руки. Пощо? До Бога о змилуванє, і до нас о хліб і одіж, о поміч. Десятки тисяч наших братів бродять в крови і попелі. Гине отець, син і брат. Нема радости, ворог іде, варварський ворог не зважає на витягнені руки мами, тне шаблею руки невинних дітий в очах мами. Всьо ворог забирає! Мисли не стає, серце крає ся на такі образи війни. Українці. Нелюдом той буде, хто хоче називати себе Українцем, а зіставить наш старий край в огни без помочи. Не добрим сином Неньки-України буде той, хто не вложить свого цента до фонду для рідного краю, хто сховає цента на приємність чи на склянку пива замісць дати на Фонд визволеня України. Даймо, даймо хто цента а хто більше, зробім запомогу для старців вдів, сиріт і калік, для тих нуждарів наших братів, котрі власне тепер відчувають голод. Ми не богатирі, але також нераз заледво на ногах колибаємо ся, але лїпше і щирійше відчуваємо теперішну недолю наших братів в рідним краю. Хвиля визволеня зпід московського ярма давно вибила, а ми в нашій околици сидимо до днесь так тихо, що дивно; адже нас тут звиш 200 душ! **Отже. Українці і Українки, приходять сьвята, йдіть і в імя Христа збирайте коляду для нещасних, котрим біда і нужда, голод і холод, а може і смерть на саме Різдво. З Богом вперед. Гаразд.** Николай Підгайний, член від. 288, посилаю на Фонд визволеня України, даю від себе $1.50 а жінка 50 цнт. — Разом **$2.00**

134. Вашінґтон, Д. К. Хвальна Редакціє „Свободи". Посилаю від себе **$1.00** для бідних вдів і сиріт по українських жовнірах в нашім краю. **Н. Шиш.** **$1.00**

135. Амстердам, Н. Й. Сьвітла Редакціє! Дня 27. грудня с. р. відбули ся у нас два представленя „Тато на заручинах" і „Сатана в бочці", котрі випали досить поправно. Перед представленєм яко бесідник, заняв слово д. В. Ч., котрий **представив теперішне положенє наших братів вигнанців, з котрих неодні борють ся з голодовою смертию.**

Кінчаючи, візвав присутних, щоб не щадили бодай малої жертви для вигнанців з рідного краю.

Збіркою жертв занялись: п. Володимир Шабатура і п. Федір Ноґач. Жертви зложили слідуючі добродії: Мартин Клак і К. Соловій по $1.00; Ф. Ноґач і В. Ч. по 25 цнт.; П. Лемішка 15 цнт. Дрібними жертвами зібрано $3.89, разом всіх жертв в сумі **$6.54.** (Колиб з жертводавців хтось не був поміщений в „Свободі" а хотів, щоби його імя і назвиско таксамо було записане, то прошу зголоситись на адресу: W. Czuczman, 58 Van Derver Str., Amsterdm, N. Y.) Дорогі Братя і Сестри! Ще раз кличу до Вас! Не занедбуймо часу, а при кождій нагоді, складаймо жертви для наших бідних братів.

До нас кличе братерська кров. До нас кличе плач і слези не одних старенькик родичів, котрі покладали надію на сина, що поможе їм на старі літа, а котрому то синови, може і ніколи вернути до них, бо сира земля стала йому матерю і товаришкою нерозлучницею во вічні віки.

До нас кличуть могили наших героїв, борців, котрі кров і житє віддають в обороні свого рідного краю. До нас кличе плач невинних дітий і материй, з котрих не одні погибають на морозі.

А ми, яко їх брати, відчуймо сей жалібний клич зза широкого океану і не опустім представлень, зборів, весіля, хрестин, не опустім коляди при надходячих сьвятах Рождества Христового і кождої найменьшої нагоди, при котрій можна зібрати яку-таку жертву, а котра отре не одну гірку слезу нашим рідним, оплакуючим своє гірке теперішне положенє. В. Чучман.

Рівночасно посилаю зібрану у нас жертву на Ф. В. У. в сумі **$6.50**

136. Джерзи Сіти, Н. Дж. Руський Молодечий Клюб Поступовий, від. ч. 170 У. Н. С., на Фонд визволеня України **$6.65**

137. Вайоно, Па. Зложили на хрестинах у члена нашого відділу, ч. 345, д. Івана Сороки на руки секретаря нашого відділу Івана Харушка слїдуючі: Іван Саврук $1.00; Іван Хорушко, Іван Кльофа, Михайло Маліковський, Гриць Бабірат, Стефан Солух, Стефан Радович, Іван Концевич, Іван Фіялка і Николай Когут по 50 цнт.; Стефан Сорока 30 цнт.; Стефан Кузбит, Іван Прозор, Доміняк Ківацький, Стефан Кузбит, Михайло Ольшевський, Михайло Кучерган, Іван Сорока, Василь Гнатишак, Михайло Хорушко, Марцін Галяк, Франек Ящишин і Микола Фіґель по 25 цнт.; Николай Наконечний і Юзько Білас по 20 цнт. Загальна сума **$9.20**

Прошу ласкаво приймити і вислати ті малі жертви на поміч нашим Братям і Сестрам в старім краю. Нехай кождий Брат і Сестра памятає о своїх бідних і тяжко терплячих Братях і Сестрах в старім краю. **Іван Харушко.**

138. Шікаґо, Ілл. Братство св. Юрія, від. 379, У. Н. С., на Ф. В. У. **$10.00**

139. Бентлейвіл, Па. На поміч для наших братів у старім краю, що понесли жертви крови і майна в теперішній війні: Братство св. Арх. Михаїла, від. 109 У. Н. С., з каси $7.00; Катерина Фариняк $1.00; Франк Твардий, Іван Каліс, Стефан Віра, Елик Щуляр, Онуфер Кубан, Андрій Бандрівчак, Станислав Бурчик, Николай Тумчик, Іван Ґринюх, Михаіл Баґда, Андрій Прибильський, Михаіл Мах, Іван Польний, Іван Фариняк, Теодор Шевчик і Семен Старжецький по 50 цнт.; Іван Церань, Роман Копій, Стефан Корчак і Лешко Старжецький по 30 цнт.; Семен Хорощак, Іван Ростоцький, Андрій Тутак, Катерина Дуда, Вавжко Тинжик, Андрій Тинжик, Николай Команецький, Андрій Лакомий, Василь Міґович, Блажко Опад, Семен Дудра, Стефан Яворський, Матвій Галайда, Катерина Бандрівчак, Михаіл Головей, Андрій Кучерявий, Петро Климковський, Петро Гетен, Франк Кендан, Іван Кикопчак, Михаіл Прибильський, Николай Мадераш, Филимон Пшик, Михаіл Віхоть, Іван Праск і Дамян Щепко по 25 цнт.; Іван Бойцік 20 цнт.; Матій Грачен, Михаіл Якуб, П. Ушикевич і П. Сободинський по 15 цнт.; І. Сіма, Василь Сімчук, Дмитро Клепач, Прокіп Клепач, Н. Н., Франк Лукежиць, Йосиф Лукежиць, Стефан Медиць, Іван Малюшко, Антоніна Яницька, Григорій Лазар, Михаіл Бручкевич і Андрій Федор по 10 цнт.; Мілько Цюпар 5 цнт. Разом **$25.85**

140. Вендерґрифт, Па. Хвальна Редакціє! Вичиталисьмо в часописи „Свободі", що богато наших братів Українців посилає запомогу для бідних вдів і сиріт і в загалі для тих всіх утікачів, котрі мусіли зіставити свою рідню і втікати серед граду куль неприятельських, заїлих московських наїздників і посіпаків. Отож і ми Русини з Вендерґрифту і з Аполя не хочемо остати позаду наших братів і хотяй нас тут мало дуже і до того слабо робота іде, бо майже кождий з нас виробляє лише два дні на тиждень, але що можемо, то посилаємо, бо хочемо прилучити ся хотяй маленьким датком для тих наших братів, котрі якусь часть зложили і просимо, щоб ту поміч заслати для тих бідних вдів і сиріт, що остали по наших братях, котрі проливають свою кров за нашу вітчину. Засилаю Вам мони-ордер на суму $9.30, які зложено на руки д. Онуфрія Курочки.

Жертви зложили: Мілько Вітвіцький $1.00; по 50 цнт.: Онуфрій Курочка, Іван Блавуцяк, Фльорій Носко, Петро Чайковський, Йосиф Кульчицький, Іван Гнатів, Петро Чайковський (стар.), Іван Біловус і Василь Монастирський; Николай Карнів 30 ц.; по 25 ц.: А. Бартох, І. Будняк, Мілько Чайковський, Савон Монастирський, Мілько Монастирський, Федор Тилищкан, Марія Курочка, Ілько Гулида, Йосиф Колодницький, Олекса Гула, Николай Туранський, Іван Носко, Олекса Крушельницький і Йосиф Морозовський. — Разом **$9.30**
Онуфрій Курочка.

141. Крофорд, Кан. Шермен Ренч. Іван Сорба **$2.00**

142. Гомфрей Сентер, Н. Й. Михайло Станчак, Стефан Кіцик і Зофія Кіцик по $1.00. — Разом **$3.00**

143. Ранвіл, Конн. Григорій Яшевський на Фонд визволеня України **$1.00**

144. Шарпсбурґ, Па. На Фонд визволеня України Фр. Ромасик **$1.00**

145. Ендікот, Н. Й. На зазив Вп. Михайла Луца зложили в неділю при обіді на Фонд визволеня України слїдуючі добродії: Г. Мановецький $3.00; М. Луц, Г. Сорока, Тома Гордан і М. Флюрт по $2.00; Ксеня Луц (жінка Михайла), Василь Сидір, Марія Сидір, Кирило Ільків і Василь Гаврилишин по $1.00. — Разом **$16.00**

146. Джерзи Сіти, Н. Дж. На Фонд визволеня України замісць сьвяточних і новорічних желань зложили жертви: В. Лотоцький, О. Стеткевич, др. С. Демидчук, А. Савка, Б. Дужкевич, В. Крайківський, П. Гаврилів, А. Шостак, Я. Січецький, В. Сандович, А. Шаршонь, Д. Капітула, С. Ядловський і І. Щур по $1.00; П. Мацїйовський, С. Гладкий, М. Смакула, І. Павчак, А. Джмелик і В. Туренчак по 50 цнт.; І. Вайда, І. Медвідь і В. Костецький по 25 ц. — Разом **$17.75**

РАЗОМ $173.12.

З перенесеня **$3134.30**; з днем 1. січня 1915 р. виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $3.307.42.

* * *

1. Німці, Данці, Скандинавці, Фламандці.
2. Французи, Еспанці.
3. Італійці.
4. Румуни.
5. Москалі.
6. Поляки.
7. Русини-Українці.
8. Чехи і Словаки.
9. Словінці.
10. Хорвати і Серби.
11. Болгари.
12. Литовці і Лотиші.
13. Турки.
14. Мадяри.
15. Греки.
16. Альбанці.

Подаємо тут карту майже цілої Европи, на якій бачимо майже всі европейські народи; кождий з тих народів для відріжненя означений иншими значками.

Після тих значків пізнаєте, де котрий нарід живе. Поодинокі держави на тій карті відділені від себе грубшою черною лінією. Переважаюча часть тих держав веде тепер війну, отже можете на сій карті зорієнтувати ся також, де ведеть ся війна.

На сій карті бачите також, **ДЕ ЖИВУТЬ УКРАЇНЦІ.** Англієць, котрий зладив сю карту (була вона поміщена в англійськім квартальнику „Ди Равнд Тейбл", який виходить в Лондоні), означив доволі докладно українські землї. Подав він лише більшу часть українських земель, а части зі сходу не подав. Подані тут наші землї в областях рік Днїстра, Бога і Днїпра, обіймають більшу часть російської України, східну Галичину, часть Буковини і північно-східної Угорщини. Англієць знав уже, що Українці окремий нарід від Москалїв і відзначив їх окремими лінійками, а крім того на московських землях написав: „**Russia**" і зазначив, що там живуть Москалї (**Russians**) та Білоруси (**White Russians**). Про Білорусів відай не знав він, що вони також окремий нарід від Москалїв і змішав їх з ними до купи, але про Українців знав уже, що се окремий нарід і назвав нас окремою назвою „**Little Russians or Ruthenes**" (Малороси або Русини), а крім того наші землї означив назвою „**Ukraine**".

Такі назви були приняті доси в Европі у всяких урядових письмах і книжках і тому і сей Англієць держав ся їх. Але незадовго цілий сьвіт привикне також і до властивої назви цілої нашої нації — **УКРАЇНЦІ.**

ВІЙНА ЗА ПОСЛІДНИХ 300 ЛІТ.

Історик Бодарт видав книжку про війни за послідних 300 літ, значить від року 1618, початку 30-літної війни до року 1905, до кінця японсько-російської війни. За сей час було 1700 военних стріч: з окрема на суші 1.044, на мори 122, облог і 490 і капітуляцій 44. Найдовше тривала війна Венеції з Туреччиною, бо від року 1644 до 1699, найкоротша війна в році 1849 між Королем Альбрехтом і Австрією, рішена в шістьох днях Радецьким. Найбільше воен перевела Франція, бо число її военних стріч виносить 1.079 (652 на суші, 63 на мори, 332 облоги і 32 капітуляції). Се становить 63 процент всіх военних подій за той час. Австрія має в загальній сумі воен за послідне 300-літє 48 проц., Англія 20 проц., Росія 19, Пруси 18, Еспанія 16, Туреччина 12. На 1.079 военних битв Франція побідила 584 рази, програла 495. Пруси і Англія мали по 60 проц. побід, Австрія 42 проц. побід, Еспанія 36. Франція від 1600 року вела війну з 15 державами; з Австрією била ся 262 рази, з того 196 разів програла. Англія побідила Францію 120 разів, а сама було побіджена 155 разів.

З Німеччиною вела Франція 8 воен з 307 битвами. Франція виграла 152 рази, а програла 155. Найдовше стояло в облозі місто Ґібральтар, бо від року 1779 до 1782, разом 1.167 днів. По нім найдовше держало ся обсаджене еспансько-англійськими війсками місто Кадикс. Воно стояло в облозі 903 дни. Севастополь держав ся 346 днів, Порт Артур 221. Кандія, боронена в році 1669 через 20.000 Венеціян проти 130.000 Турків, боронила ся 228 днів.

Найсумнійшою частиною статистики воен є смертельність. Під Мукденом на 624.000 воюючих було 138.000 вбитих, під Седаном з 320.000 згинуло 122.000, під Бородіном на 246.000 згинуло 80.000, під Ватерльо на 192.000 згинуло 45.000, під Ваґрам на 290.000 впало 63.000, під Дрезном на 300.000 впало 50.000, під Плевною на 163.000 впало 50.000, під Славковом на 148.000 впало 46.000, під Сольферіно на 273.000 впало 39.000.

ПОКЛИК

З ОБУРН, Н. Й.

Марево війни обняло цілу півкулю земську, а найбільше терплять наші Братя, жінки і наші діти, і то всї і всїх, без ріжниці: Русин-Українець, Поляк і т. д., всї народи кождого пола. Всї вони там в старім краю в такім розпучливім стані переживають і однаково всї зарівно слези як день так ніч проливають!

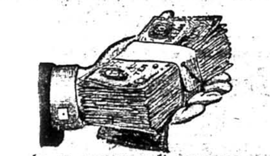
Нам не розходить ся в сїй справі жадна о політику, а розходить ся о помочь о гроші, котрі висилаєсь на руки комітету запомогового для потерпівших війнї у Віднї.

Хочу сказати слово про наших братів латинників. Комітет у Віднї не робить ріжниці при розділюваню запомог, чи то греко-католики чи наші братя латинники. Що иншого значить „Поляк", а що иншого „латинник", а далось мені тут видїти роздори верховодів, котрі латинського хлопа за вшехполяка вважають, тай много тим і фондови запомоговому шкодять. Тож ідїм всї спільно, не слухаймо жадних наговорів, хто має бодай крихітку почутя до своєї земляки і своїх рідних, — спішім бодай найменьшою помочию тим, котрі в біді-нужді і в розпуці серця аж поза океан руку простягають, а тут на жаль згадати не мож. Не один яко отець тут ся знаходить, а в краю позіставив жінку, діти, тай і не в голові йому то, де і що вони роблять? Не один, як видно, радо у своїх веселостях, гуляє, співає, тай пїян в вимівці „на розраду" пє, що й з сальону не висунесь, але і богато знайдесь і женщин тут таких, котрі заїхали до Америки, а своїх мужів позіставляли в старім краю, але і дітий кількоро може зіставили; а може не видите, що тут виробляють. Не в голові їй, що чоловік вже може давно в холоднім гробі, а діти тілько в опіцї Божій, може круглими сиротами скитають ся поміж чужими, а тут матери і не в голові. От навіть не хоче признати ся, що вона вже дітям матїр. А найбільше на жаль наші хлопцї і дївчата, волять пустити гроші на розпусту ніж на народну якусь цїль пожертвувати. Пійде в місто тай о всїм забуде, забуде за вітця, за матїр, брата-сестру; добре, що сама на волі. І так всї тоті байдужні тут: тати, мами, братя, сестри-дїти родичів — не згадають! Приходить сьвято Рождества Христового; погадайте, як колись всї засїдались-те до сьвятої вечері, всї в купцї, а тепер Бог знає, де хата своя, де рідня одна від другої, де отець а де мати, а де діти: поможіть своїм, тай і Ви, киринники, не робіть роздорів між народами, коли самі жалуєте для найнещасливійших споміж нещасних!

Янів Б.

За 60 цнт. ми даємо Вам скарб,

бо як купите собі календар У. Н. Союза на 1915-тий рік, то переконаєте ся, що він варта за цілу бібліотеку, яка коштувала би більше долярів ніж календар коштує центів

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J

ТИМЧАСОВЕ ДОНЕСЕНЄ.
CARNEGIE HALL, NEW YORK,
ріг ул. 57. і 7-ої евнї.
ВІ ВТОРОК ДНЯ 19. СІЧНЯ 1915.
о годині 8.30 вечером
відбудеть ся
ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ
нашого Земляка з Галичини, артиста Метрополітан-опери в Ню Йорку, співака-баса сьвітової слави
п. АДАМА ДІДУРА
при співучасти двох артисток з Метрополітан-опери
— і —
українського хору.
Дохід призначений на жертви війни в старім краю.

Білєти від одного доляра і висше можна вже замовляти тепер: або в Карнегі Гол, або у Вп. о. М. Підгорецького, 22 Іст 7-ма ул., Ню Йорк.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
Марія Білик,
2117 W. Ohio St., Chicago, Ill.

МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Іван Ваверчак,
757 State St., Perth Amboy, N. J.

СЕКРЕТАР РЕКОРДОВИЙ:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

СЕКРЕТАР ФІНАНСОВИЙ:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

КАСІЄР:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Василь Левчик,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
Юліян Павчак,
109 North 7th St., Brooklyn, N. Y.

РАДНІ:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Андрій Стефанович,
236 Park Road, Ambridge, Pa.
Василь Гришко,
439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Теодозій Талпаш,
324 E. Dewart St., Shamokin, Pa.
Стефан Мельник,
50 Pulsifer St., Auburn, N. Y.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ:
о. В. Сполітакевич, предсідатель,
635 N. River St., Wilkes Barre, Pa.
Дмитро Андрейко, секретар,
Box 234, Jersey City, N. J.
Володимир Лотоцький, касієр,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „У. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. „Товариство Українських Соколів", від 170, подає до відома всіх своїх членів, що на річних зборах, які відбули ся дня 26. грудня 1914, зістали вибрані слідуючі урядники: Андрій Шостак, предс.; Григорій Вальчук, заст. предс.; Ілія Осадців, фін. секр. і відпоручник „Нр. Ком."; Вол. Мартинець, секр. рек.; Андрій Савка, кас.; Іван Довгополий, заст. кас.; Контрольна комісія: Синишин Вас., Зачко Леоп і Головатий Стефан. Надзирателї хорих: Андрій Кохан, Василь Павукевич, Григорій Процак, Дмитро Мегіц. Прапорщики: Юрко Равлінко і Пантелеймон Наумик. Дверник: Петро Савчин. Мітінги будуть відбувати ся кождої суботи по десятім в гали „Народного Дому" під ч. 72 Моріс Ст. Всї повідомленя просить ся слати на адресу: Ilko Osadciw, 225 Barrow St., Jersey City, N. J.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 357, подає до відома, що 27. грудня м. р. вибрано слідуючий новий уряд: Г. Потюк, предс.; О. Вальчук, заст. предс.; А. Візний, секр.; М. Готій, кас.; В. Ясїньский, заст. секр.; І. Фрайнак, заст. кас.; Д. Гурит і П. Сокальчук, радні; Г. Твердій і С. Верес, доз. хорих; І. Кравецький, заст. доз. хорих; С. Вальчук, дверник; С. Поглод, хорунжий; Н. Волянський і П. Марціняк, контрольори; Т. Пінтелей, відпоручник „Просьвіти". Мітінги відбувають ся кождої третої неділї по першім. Найблизший мітінг відбуде ся 17. січня 1915 р. — Т. Пінтелей, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. Василія, від. 214, вибрало на мітінгу дня 20. грудня отсей новий уряд на рік 1915: М. Волянський, предс.; В. Кіселик, кас.; Д. Мельник, секр. фін.; Н. Гладкий, секр. рек.; О. Тимець, заст. предс.; І. Наносілядлий, заст. кас.; В. Зелїзко і Н. Камінецький, контрольори; А. Циган, доз. хорих; Н. Блес, дверник; М. Крисоватий, хорунжий. Місячні мітінги відбувають ся кождої третої неділї по першім. — Д. Мельник, секр.

ВАВЕНО, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 345, вибрало отсей новий уряд на рік 1915: І. Фіялка, предс.; І. Кунцевич, заст. предс.; І. Хорушко, секр. рек.; М. Качмар, секр. фін.; Г. Шевчик, кас.; І. Мицик і В. Кузбит, контрольори; М. Малиновський і Г. Савка, дозорці хорих; С. Ящишин, дверник; Д. Голобич, відпоручник „Просьвіти".

ДІКСОНВІЛ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 182, дає до відома своїм членам, що на річнім мітінгу вибрано отсей новий уряд: А. Кострик, предс.; Т. Артимович, кас.; І. Артимович, секр. Нововибраний уряд дає до відома членам від. 182, що мітінг відбуде ся дня 10. січня с. р. Буде важна справа, бо буде ся платити місячні вкладки після нової системи. Котрий член не заплатить своєї належитости, буде вичеркнений з відділу і з У. Н. Союза. — І. Артимович, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 270, подає до загальної відомости, що річний мітінг відбув ся дня 27. грудня і на тім мітінгу вибрано слідуючий уряд на рк 1915: К. Піддубчишин, предс.; В. Гіль, заст. предс.; М. Баран, секр.; М. Турчинський, заст. секр.; І. Бараник, кас.; І. Лисяк, заст. кас.; В. Матвіяс, Г. Білик і В. Поронович, контрольори; С. Кот, М. Осташевський і Я. Сай, доз. хорих; М. Мазур і І. Бубовник, хорунжі; Ю. Гук, дверник; І. Васплюк, заст. дверника; Г. Білик, капітан. Мітінги відбувати ся будуть 15. кождого місяця. — М. Баран, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 162, вибрало на річнім мітінгу дня 27. грудня отсих нових урядників: Н. Піцель, предс.; І. Ткач, секр.; А. Ковальчук, кас. Инших урядників вибере ся на слідуючім мітінгу. — І. Ткач, секр.

НЮБУРГ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 176, вибрало дня 20 грудня отсей новий уряд на рік 1915: Д. Когут, предс.; Д. Вар, заст. предс.; М. Бережницький, кас.; Н. Кутик, заст. кас.; І. Коваль, секр.; М. Кіртів, заст. секр.; Ю. Нантущ, доз. хорих; І. Лопович, доз. маєтку. — І. Коваль, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Василія, від. 289, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбуде ся дня 9-го січня 1915 р. в гали під числом 48 Вашінгтон Аве. На тім мітінгу мають явити ся всі члени під карою, бо буде справозданє за рік 1914, а відтак буде вибір нового уряду на рік 1915. Всї довгуючі члени мають вирівнати свій довг, бо котрий член не вирівнає свого довгу на тім мітінгу, буде виключений з Братства і утратить всі права до запомог в У. Н. Союзі. На тім мітінгу будемо принимати нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — І. Чолій, предс., В. Левчик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Пресьв. Богородиці, від. 259, вибрало отсей новий уряд на рік 1915: Т. Яремцьо, предс.; М. Облочинський, кас.; Д. Гнатьо, секр. Адреса секретаря: Дмитро Гнатьо, 4522 So. Honore Str., Chicago, Ill.

ПОЗІР! ПІТСБУРГ І ОКОЛИЦЯ.
Товариство спів.-аматорське „Боян"
відограє
В ПЯТНИЦЮ 8-ГО СІЧНЯ
театральнє представлене
„НІЧ ВЕФЛЕЄМСЬКА"
в парохіяльній гали на 7-мій ул. при церкві сьв. Івана Хрестителя на Савт Сайд, Пітсбург, Па.

ОСОБИ:

Гусляр	п. В. Онишків
І-ший подорожний	п. Н. Корун
II-ий подорожний	п. Д. Добруцький
Старий Назарянин	п. М. Усик
І. жовнір римський	п. І. Яць
II-ий жовнір римський	п. Н. Добруцький
І-ий пастух	п. С. Михалюк
II-ий пастух	п. І. Прислужкий
III-ий пастух	п. Н. Федак
Молодий пастух	Кость Сташків
Ірод, король	п. М. Усик
Дворянин старший	п. І. Яць
Атаман війск	п. В. Сорочак
Гаспар, цар зі сходу	п. Н. Урбан
Мельхіор, цар зі сходу	п. М. Малиновський
Валтазар, цар зі сходу	п. Г. Козак
Петро, пастух другої громади	п. Т. Чемерин
Симеон, пастух другої громади	п. М. Куць
Яків, пастух другої громади	п. В. Михалюк
Іван, пастух другої громади	п. М. Дудик
Симеон, архиерей	п. Л. Вантух
Фарисей	п. І. Гащишин
Праведний жид	п. Б. Шпікула
Один з дворян	п. В. Плюта
Ангел	п. Таця Костишак

Дірігент хорів: п. Андрій Стисловський.
Режісер: п. Григорій Варунок.
ЦІНИ МІСЦЬ: І-ряднї 75 ц. II-ряднї 50 ц. III-ряднї 35 і 25 ц.
ПОЧАТОК ТОЧНО О 8-МІЙ ГОД. ВЕЧЕР.

Поважані Родимці! Позаяк представлене се есть штука дуже поучаюча, маючи в собі цїлий ряд прекрасних пісень і в нашій околици буде відіграна пораз перший, а весь дохід есть призначений для вдів і маленьких діточок сиріт по убитих у війнї, тож запрашаємо Вас всїх місцевих і довколичних до як найбільшої участи.

К. Сташків, секр.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР
РУСИНИ З СТ. ЛУІС, МО., ОКОЛИЦІ І ВЕСТІВ!
Руський аматорський кружок „Боян" відограє
В НЕДІЛЮ ДНЯ 10-го СІЧНЯ 1915 р.
в церковній гали, Долман і Гікори стр. велике драматичне представлене, правдиву подію в 5 діях, що збула ся в нашім рідним краю року 1908, дня 12. цьвітня.
„СІЧИНСЬКИЙ—ПОТОЦЬКИЙ"
ДІЄВІ ОСОБИ:

Граф Андр. Потоцький	Василь Білик
Січинський	Николай Клим
Староста	Николай Федчак
Презес Ради Народової	Михаїл Лебідь
Маршалок	Наум Ліщинський
Секретар	Петро Дутка
Возьний	Василь Щупляк
Жид посесор	Петро Найда
Жандарм	Никола Кузан
Селянин	Олекса Репеть
Селянин	Николай Тустановський
Адвокат	Григорій Лужецький
Прокуратор	Йосиф Чичула
Маґда, вдова	Зофія Шквірко
Дочка Маґди	Анна Оліяр
Сестра Каганця	Олена Марфут

Війско, жандарми, селяни.
Річ дієть ся в Горуцку і у Львові.
Режісер; Іван Палій, місцевий дякоучитель.
Початок точно о 7. годині вечером.
ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

ДО ВІДОМА ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сим повідомляємо всїх наших нових і старих передплатників, що на надсилані передплати не будемо висилати ніяких осібних поквітовань. Від тепер будемо такі поквітованя подавати при кождій адресї наклеєній на часописи. Там буде подана дата, до якого часу передплата зістала заплачена.

По упливі часу передплати не будемо висилати ніяких упімнень щодо відновленя передплати, а кождий передплатник, котрому буде залежати на тім, щоб не перервано йому висилки часописи, повинен сам звернути увагу на речинець скінченя передплати і завчасу її відновити.

Часописи не можемо висилати нікому на кредит, бо сего не дозволяє почтовий закон.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую **ІВАНА КОВАЛЬСЬКОГО**, родом з Варіщковець, пов. Гусятин, Гал. Хто би о нім знав або видів його, зволить повідомити мене, а дістане $15.00 нагороди. Він є високого росту і має пришиті: праве ухо, ніс і губи. Wasyl Chomiak, 23 Rector St., New York, N. Y. 2-4

Хто знає, де перебуває мій муж, **ІЛЬКО ВАРХОЛЯК**, з міста Бальницця, повіт Ліско, Галичина. Вісім літ як виїхав до Америки від мене. Чотири роки тому перебував в стейтї Мінесота. Мужу, може сам зголосиш ся до мене, коли жиєш. Дам $10.00 нагороди тому, хто подасть його докладну адресу. Прошу голосити ся до: Anna Warcholiak, 200 Horsheads Boulevard Str., Elmira Heights, N. Y. 95-2

—o—

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ в добрім положеню, серед Русинів, Поляків і других Славян. Добра спосібність для Русинів. Бизнес продаєсь з причини виїзду. Голоситись до: J. Moyka & Co., 372 Jackson Ave., Long Island City, N. Y. 95-2

—o—

Пошукую свого шваґра **МИХАЙЛА ОЩИПОК**, з пов. Городенка. Перебував у Вінніпегу, а перед 4 роками виїхав з Канади. Хто би подав мені його адресу, або він сам, дістане нагороду. Моя адреса: Les Konowalyk, Box 529, Sudbury, Ont., Canada. 1-3

ВИСИЛКА КАЛЄНДАРІВ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

Сим повідомляєсь Вп. Т. секретарів віддїлів У. Н. Союза, що висилані на їх адреси українські калєндарі є призначені для всїх членів, котрі заплатили розмет до У. Н. Союза за місяць грудень.

З причини малого числа членів, котрі жадали калєндарів друкованих латинськими буквами, накладу такого калєндаря робити не будемо. Задля сего розсилаємо всїм членам лиш українські калєндарі.

ючим віддїлам: 1, 12, 17, 21, 26, 40, 43, 71, 74, 94, 96, 99, 100, 101, 102, 106, 109, 119, 122, 140, 142, 143, 145, 147, 149, 175, 176, 178, 182, 187, 191, 202, 214, 215, 229, 236, 238, 239, 245, 247, 251, 259, 262, 264, 265, 280, 281, 284, 292, 294, 304, 309, 325, 334, 336, 342, 357, 361, 365, 373, 376, 382, 386, 393.

Пригадує ся Вп. секретарям дотичних віддїлів, щоби заняли ся відбором і розданєм калєндарів членам своїх віддїлів. На случай не отриманя посилки, просить ся сейчас нас повідомити.

Джерзи Сіти, 4. січня, 1915 р.

Головний Уряд У. Н. Союза.

АТЛЯС ВАМ КОНЕЧНИЙ ТЕПЕР!

Атляс воєнний — 9 мап, портрети воюючих монархів 25
Атляс великий, 200 сторін $1.50

Замовляйте лише у:

МАРІЇ КОСТІВ,
71 Sussex Str., Jersey City, N. J.

НАКЛАДОМ „СВОБОДИ" ОРҐАНУ УКР. НАР. СОЮЗА ВИЙШЛА З ДРУКУ

ДРУГА ЛИСТА СТРАТ

УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ,

ЗЛАДЖЕНА НА ПІДСТАВІ УРЯДОВИХ ЛІСТ, ВИДАНИХ АВСТРО-УГОРСЬКИМ МІНІСТЕРСТВОМ ВІЙНИ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

Чистий дохід призначений на фонд для сиріт і вдів по погибших у війні Українцях.

Се є друга ліста убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у великій европейській війнї. Ся ліста обіймає понад 3.000 імен, а крім того подає докладно розміщене всїх галицьких і буковинських полків, у яких служать наші земляки.

Можна її дістати лише в „Свободі" за ціну 15 цнт. враз з почтовою пересилкою. Слїдуюча ліста вийде по новім роцї. Дві лісти разом, то є чч 1-ше і 2-ге, коштують лише 25 цнт. Відпродуючим значний опуст. Хто замовляє лиш одну лісту, нехай подасть її число (1 чи 2). Хто хоче довідати ся про причини теперішної війни, про її початки і дотеперішний перебіг та стан, нехай купить собі великий ілюстрований календар Українського Народного Союза, який можна набути в адміністрації „Свободи" за ціну 60 центів.

Рівночасно звертаємо увагу Вп. Читачів на те, щоби при замовлюваню виданих нами ліст не звертались до нас по ріжні книжки про війну, які оголошують инші компанії у нашій часописи, а з якими ми не маємо ніякого діла. За тими книжками, які оголошують инші фірми у нашій часописи, треба звертати ся на адресу тих фірм, а не на адресу „Свободи".

У нас можна дістати лиш ті річи, які оголошуємо під нашою адресою.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилєрія (полева)
а. кн. = артилєрія кінна
а. гір. = артилєрія гірська
а. кр. = артилєрія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піоніри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилєрія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 43
видана 2. падолиста 1914.

РАНЕНІ:

Сальва Іван, 20 п.
Сарабаха Никола, 77 п.
Савіцький Роман, 77 п.
Семен, 10 а. кн.
Сеницький Юрко, 58 п.
Сеньків Василь, 77 п.
Серенко Василь, 77 п.
Скилявий Максим, 77 п.
Скипакевич Никола, 77 п.
Скромний, 95 п.
Слабський Теодор, 77 п.
Слобода, 95 п.
Слондовський, 95 п.
Сливка Теодор, 77 п.
Соболевський Кирило, 30 п.
Соха Станислав, 14 стр.
Сокальський Клим, 10 п.
Сокирка, 10 а. кн.
Солер Никола, 22 п.
Сорока Михайло, 14 стр.
Сребняк Кароль, 77 п.
Старовський, 95 п.
Степаник Стефан, 77 п.
Стрепка Іван, 77 п.
Стиско Семко, 30 п.
Сухромеида Семен, 77 п.
Сурма Петро, 20 п.
Сьвітий, 10 а. кн.
Свыцінський, 95 п.
Сипневич, 95 п.
Тацин Трофим, 77 п.
Татчин Стефан, 14 стр.
Татомир Стефан, 22 п.
Ткачук Іван, 58 п.
Торган Андрій, 77 п.
Торган Павло, 77 п.
Торконяк, 95 п.
Тозовець Юрко, 77 п.
Тремблюк, 95 п.
Тройнар Іван, 10 а. кн.
Тулгай Федор, 58 п.
Туркас Никола, 77 п.
Турко Петро, 10 п.
Туриневич, 95 п.
Тимків, 95 п.
Уласевич Василь, 30 п.
Урбан Іван, 77 п.
Устрицький Іван, 14 стр.
Федунів Михайло, 14 стр.
Фединюк Юрко, 10 п.
Федишів Никола, 77 п.
Фестович, 77 п.
Флюнт Михайло, 77 п.
Халик, 77 п.
Хроменець Іван, 58 п.
Хромир Іван, 77 п.
Цюпашевський Йосиф, 30 п.
Черній, 95 п.
Черсак, 95 п.
Шаркович Антін, 57 п.
Шарманський Гарасим, 30 п.
Шквірко Семен, 77 п.
Шумаляк Василь, 77 п.
Шумин Семен, 77 п.
Шустик, 95 п.
Шимашкевич Юліян, 30 п.
Щекульський, 95 п.
Юрковський Андрій, 10 п.
Юрковський Іван, 77 п.
Юрів Стефан, 14 стб.
Ющишин Михайло, 77 п.
Яхнів Касіян, 77 п.
Яцімірський Іван, 77 п.
Яцуляк Іван, 77 п.
Яцимин Гаврило, 77 п.
Якун Стефан, 77 п.
Янисів Никола, 77 п.
Янковський Стефан, 14 стр.
Ярмій, 95 п.
Яртим Іван, 77 п.
Яворський Коваль Юрко, 77 п.

ПОЛОНЕНІ:

Андрейчин Никола, 77 п.
Андрійовський Григорій, 77 п.
Андруневчин Захар, 77 п.
Андруняк Василь, 77 п.
Антощик Іван, 77 п.
Баран Іван, 77 п.
Білас Олекса, 77 п.
Білинський Іван, 77 п.
Білинський Петро, 77 п.
Білинський Рудольф, 77 п.
Білинський Милешович Іван, 77 п.
Бляткевич Йосиф, 77 п.
Брияничк Семен, 77 п.
Бринь Йосиф, 77 п.
Бучик Трофим, 77 п.
Буґир Василь, 77 п.
Василенко Дмитро, 77 п.
Василух Василь, 77 п.
Вавричак Григорій, 77 п.
Верхоляк Михайло, 77 п.
Вілик Іван, 77 п.
Волянський Никола, 77 п.
Волошанський Петро, 77 п.
Воронський Кароль, 77 п.
Винар Гнат, 77 п.
Височанський Йосиф, 77 п.
Галишин Олекса, 77 п.
Гамак Василь, 77 п.
Гнатишин Дмитро, 77 п.
Гошовський Дмитро, 77 п.
Гординський Стефан, 77 п.
Грошовський Іван, 77 п.
Грицик Юрко, 77 п.
Гриник Дмитро, 77 п.
Галич Іван, 77 п.
Ґеринець Теодор, 77 п.
Ґолінчак Антін, 77 п.
Ґрисяк Василь, 77 п.
Данилів Василь, 77 п.
Децик Дмитро, 77 п.
Дмитрик Василь, 77 п.
Дроздь Михайло, 77 п.
Дуб Петро, 77 п.
Дубик Роман, 77 п.
Дуляк Василь, 77 п.
Дудяк Никола, 77 п.
Дулич Йосиф, 77 п.
Дзюбинський Василь, 77 п.
Закць Тома, 77 п.
Зварич Михайло, 77 п.
Зубрицький Кароль, 77 п.
Інивчин Юрко, 77 п.
Іваненко Петро, 77 п.
Ках Олекса, 77 п.
Каланицак Никола, 77 п.
Калітинський Григорій, 77 п.
Канцевич Михайло, 77 п.
Кисіль Дмитро, 77 п.
Кищак Олекса, 77 п.
Клецко Теодор, 77 п.
Кобильник Василь, 77 п.
Кондратів Тома, 77 п.
Кондур Яків, 77 п.
Константин, 95 п.
Копач Іван, 77 п.
Косак Йосиф, 77 п.
Ковалик Василь, 77 п.
Козар, 95 п.
Кравець Яків, 77 п.
Криштофик Людвик, 22 п.
Куликовський Никола, 77 п.
Кушнір Теофіль, 77 п.
Бузан Никола, 77 п.
Кузьмак Михайло, 77 п.
Ляхович Фелікс, 77 п.
Ляхович Гнат, 77 п.
Ластевич Чолавський Тома, 77 п.
Легкий Рудольф, 77 п.
Лесик Іван, 77 п.
Лесик Павло, 77 п.
Лонадчак Андрій, 77 п.
Лузецький Омелян, 77 п.
Мацьків Григорій, 77 п.
Маґун Василь, 77 п.
Максимець Петро, 77 п.
Малакус Іван, 77 п.
Малецький Антін, 77 п.
Малецький Михайло, 77 п.
Ман Ілько, 77 п.
Маско Никола, 77 п.
Матковський Іван, 77 п.
Матковський Никола, 77 п.
Мельникович Олекса, 77 п.
Михайлечко Теодор, 77 п.
Михайлович Олекса, 77 п.
Михнічцк Олекса, 77 п.
Мицишин Никола, 77 п.
Надич Іван, 77 п.
Нестор Дмитро, 77 п.
Олушинець Михайло, 77 п.
Онисько Стефан, 77 п.
Орищиц Семен, 77 п.
Панів Никола, 77 п.
Пиcка Михайло, 77 п.
Павлів Василь, 77 п.
Пилипяк Іван, 77 п.
Нетеля Станислав, 77 п.
Петрика Петро, 77 п.
Петришко Андрій, 77 п.
Піхо Іван, 77 п.
Плесканка Никола, 77 п.
Поверло Василь, 77 п.
Прищ Михайло, 77 п.
Пушак Григорій, 77 п.
Пиляк Теодор, 77 п.
Рапак Никола, 77 п.
Самар Василь, 77 п.
Сеник Стефан, 77 п.
Серединський Йосиф, 77 п.
Скипакевич Іван, 77 п.
Сметанка Йосиф, 77 п.
Сович Іван, 77 п.
Стахів Михайло, 77 п.
Стефанків Прокіп, 77 п.
Струбіцький, 95 п.
Сирватка Михайло, 77 п.
Терлецький Василь, 77 п.
Трескот Павло, 77 п.
Тимців Іван, 77 п.
Фабин Антін, 77 п.
Фарима Іван, 77 п.
Федюшка Василь, 77 п.
Федишак Григорій, 77 п.
Фіґоль Дмитро, 77 п.
Фіґура Йосиф, 77 п.
Фолкан Стефан, 77 п.
Фразик Петро, 77 п.
Харо Іван, 77 п.
Ходоровський Михайло, 77 п.
Церцевич-Ільницький, 77 п.
Ціко Никита, 77 п.
Цьома Василь, 77 п.
Цюпа Теодор, 77 п.
Цюлич Семен, 77 п.
Цурій Стефан, 77 п.
Цимбрикевич Йосиф, 77 п.
Чапик Василь, 77 п.
Чапик Матій, 77 п.
Чарнецький Михайло, 77 п.
Шумчак Яків, 77 п.
Шумин Никола, 77 п.
Щасний Василь, 77 п.
Ющишин Андрій, 77 п.
Яремко Іван, 77 п.
Яворський Василь, 77 п.
Яворський Омелян, 77 п.

ПРОПАВШІ:

Кубанський Іван, 1 у. (ран.).

Листа утрат ч. 44
видана 3. падолиста 1914.

РАНЕНІ:

Дзундза Михайло, 32 п.

Листа утрат ч. 45
видана 4. падолиста 1914.

Українців нема.

Листа утрат ч. 46
видана 5. падолиста 1914.

УБИТІ:

Антонів Василь, 19 з. о.
Вабрай Казимир, 32 л.
Біб Стефан, 11 а. кн.
Боровий Михайло, 19 з. о.
Бучковський Антін, 34 з. о., ж.
Ващук, 30 п.
Ґако Никола, 45 п.
Ґалас Гнат, 19 з. о.
Ґородецький Іван, 19 з. о.
Горинь Гринько, 30 п.
Ґоловський Юліян, 32 л.
Ґрохольський Демко, 34 з. о., ж.
Дралюк Йосиф, 19 з. о.
Жаба Михайло, 32 л.
Загородник Франко, 19 з. о.
Калічинський Нестор, 45 п.
Кіцкила Теодор, 45 п.
Коваль Іван, 19 з. о.
Ковалюк Андрій, 19 з. о.
Крицький Юліян, 19 з. о.
Криса Олекса, 30 п.
Кривокульський Стефан, 19 з. о.
Кухта Йосиф, 19 з. о.
Курковський Іван, 19 з. о.
Леськів Володимир, 11 а. кн.
Левицький Яків, 34 з. о., ж.
Левицький Петро, 30 а.
Льос Іван, 34 з. о., ж.
Льос Йосиф, 34 з. о., ж.
Лозинський Ілько, 19 з. о.
Лукач Гриць, 19 з. о.
Макогон Павло, 19 з. о.
Мареш Фелікс, 19 з. о.
Марковський Йосиф, 10 пн.
Марковський Войтко, 19 з. о.
Мартин Михайло, 19 з. о.
Мартинюк Василь, 19 з. о.
Мастикар Василь, 34 з. о., ж.
Мельник Йосиф, 19 з. о.
Михальський Франко, 32 л.
Моткович Андрій, 32 л.
Мриголод Михайло, 34 з. о., ж.
Чуц Олекса, 34 з. д., ж.
Зімець Іван, 19 з. о.
Йосаль Володислав, 32 л.
Збаль Іван, 32 л.
Элешик Іван, 34 з. о., ж.
Эншикевич Олекса, 34 з. о., ж.
Эншикевич Іван, 34 з. о., ж.
Эншикевич Василь, 34 з. о., ж.
Іабян Михайло, 32 л.
Іавлищак Михайло, 34 з. о., ж.
Ірокіп Яцко, 19 з. о.
Чуделко Ваврик, 34 з. о., ж.
Іутко Никола, 34 з. о., ж.
Фавук Василь, 19 з. о.
Римар Павло, 30 п.
Скорупський Стах, 19 з. о.
Скраха Дмитро, 19 з. о.
Слабий Йосиф, 32 л.
Собків Андрій, 19 з. о.
Сподарик Максим, 34 з. о., ж.
Стефаник Іван, 32 л.
Суравець Мартин, 34 з. о., ж.
Сущак Фелікс, 19 з. о.
Сич Стефан, 34 з. о., ж.
Табащевський Франко, 32 л.
Терляковський Михайло, 19 з. о.
Томасевич Франко, 32 л.
Тишковський Адам, 34 з. о., ж.
Фалішик Йосиф, 32 л.
Фільовський Теодор, 19 з. о.
Чорний Василь, 19 з. о.
Шумада Луць, 34 з. о., ж.
Швед Василь, 19 з. о.
Щудло Павло, 19 з. о.
Юрчак Йосиф, 34 з. о., ж.
Юрчак (Онишко) Мих., 34 з. о., ж.
Яремко Федько, 19 з. о.

РАНЕНІ:

Андрєєць Гриць, 19 з. о.
Антошків Гнат, 19 з. о.
Ашкляр Петро, 45 п.
Бабяк Іван, 45 п.
Банах Петро, 19 з. о.
Бандра Василь, 30 а.
Вар Яцко, 90 п.
Барабах Максим, 19 з. о.
Барабаш Іван, 19 з. о.
Баранський Вінцентій, 45 п.
Бариль Іван, 2 а. кр.
Бавер Антін, 19 з. о.
Боднарчук Марко, 19 з. о.
Беґінський Кароль, 19 з. о.
Біґун Олекса, 19 з. о.
Білобран Петро, 19 з. о.
Біс Михайло, 90 п.
Благий Матвій, 30 а.
Боґнач Михайло, 19 з. о.
Боґуцький Теодор, 19 з. о.
Багачевський Михайло, 19 з. о.
Бойко Онисько, 19 з. о.
Болоухала Антін, 19 з. о.
Бозюк Іван, 19 з. о.
Брень Андрій, 19 з. о.
Брожина Павло, 32 л.
Брик Дмитро, 19 з. о.
Брик Григорій, 19 з. о.
Бучко Михайло, 19 з. о.
Вількович Михайло, 45 а. л.
Вінярський Іван, 30 п.
Вінтоняк Семен, 30 а.
Войнар Петро, 45 п.
Войтович Юліян, 19 з. о.
Волощук Іван, 19 з. о.
Галич Луць, 34 з. о., ж.
Ґаркавий Олекса, 19 з. о.
Ґладій Василь, 19 з. о.
Ґлушко Прокіп, 19 з. о.
Ґнаткевич Никола, 19 з. о.
Ґоловка Мартин, 30 п.
Гуцул Дмитро, 30 а.
Гивак Гринько, 19 з. о.
Гідена Іван, 19 з. о.
Ґлошко (може Ґлушко? — Ред.) Яким, 19 з. о.
Ґловацький Гринько, 19 з. о.
Ґодьо Юрко, 19 з. о.
Ґрубяк Йосиф, 19 з. о.
Ґрушковський Кароль, 19 з. о.
Ґрис Йосиф, 32 л.
Ґриськів Петро, 19 з. о.
Ґутий Яким, 19 з. о.
Дацина Іван, 34 з. о., ж.
Дендерис Стефан, 19 з. о.
Деннс Григорій, 45 а. л.
Добрянський Данило, 19 з. о.
Добрянський Михайло, 19 з. о.
Дробот Іван, 30 п.
Дробот Никола, 30 п.
Дибата Яцко, 32 л.
Дикий Франко, 19 з. о.
Дзюринський Іван, 19 з. о.
Ендрис Франко, 19 з. о.
Жуковський Онуфрій, 19 з. о.
Жидик Теодор, 30 п.
Захарків Гнат, 19 з. о.
Задний Олекса, 19 з. о.
Задорейко Іван, 19 з. о.
Зафоримський Мартин, 30 а.
Заганич Іван, 30 п.
Заноточний Іван, 32 л.
Йонда Августин, 19 з. о.
Іванчук Йосиф, 19 з. о.
Іваніцак Юрко, 45 п.
Кабин Дмитро, 19 з. о.
Кадись Іван, 19 з. о.
Казмук Іван, 19 з. о.
Карпінський Дмитро, 19 з. о.
Карпишин Теодозій, 19 з. о.

(Дальше буде).